

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI
THUONGMAI UNIVERSITY**

Chủ biên: GS, TS. Đinh Văn Sơn

BÁO CÁO THƯỜNG NIÊN KINH TẾ VÀ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM 2021

PHÁT TRIỂN KINH TẾ TRONG ĐẠI DỊCH COVID.19

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN TRUYỀN THÔNG

NHÓM BIÊN SOẠN VÀ LỜI CẢM ƠN

“*Báo cáo thường niên Kinh tế và Thương mại Việt Nam 2021 – Phát triển kinh tế trong trong bối cảnh Đại dịch COVID-19*” được biên soạn bởi các nhà khoa học trong và ngoài Trường Đại học Thương mại, cụ thể:

GS, TS. Đinh Văn Sơn - chịu trách nhiệm chủ trì

PGS, TS. Hà Văn Sự - Thư ký khoa học

TS. Phạm Minh Đạt - Thư ký hành chính

Các thành viên tham gia biên soạn:

Chương 1. ***Khái quát tình hình kinh tế thế giới năm 2021***, do PGS, TS. Phạm Tuấn Anh và ThS. Đào Thế Sơn, ThS. Nguyễn Thị Thanh, TS. Đinh Phương Anh, biên soạn.

Chương 2. ***Kinh tế Việt Nam***, do PGS, TS. Hà Văn Sự và TS. Nguyễn Thị Thu Hiền. TS. Vũ Thị Thanh Huyền, ThS. Hồ Thị Mai Sương, TS. Lê Mai Trang, TS. Vũ Xuân Dũng, PGS, TS. Phạm Tuấn Anh, ThS. Trương Quang Minh biên soạn.

Chương 3. ***Thương mại nội địa***, do PGS, TS. Hà Văn Sự và TS. Dương Hoàng Anh, TS. TS. Vũ Thị Hồng Phượng, ThS. Lê Như Quỳnh, ThS. Nguyễn Thị Hồng (Bộ Công thương) biên soạn.

Chương 4. ***Xuất, Nhập khẩu hàng hóa***, do PGS, TS. Doãn Kế Bôn và TS. Lê Thị Việt Nga, TS. Nguyễn Bích Thủy, ThS. Doãn Nguyên Minh biên soạn.

Chương 5. ***Phát triển kinh tế trong bối cảnh dịch COVID-19***, do PGS, TS. Phan Thế Công và TS. Nguyễn Ngọc Quỳnh, TS. Hoàng Anh Tuấn, TS. Phạm Thị Minh Uyên, TS. Vũ Thị Thu Hương, TS. Nguyễn Đoàn Trang (Bộ KH&ĐT), ThS. Đỗ Văn Lâm (Bộ KH&ĐT) biên soạn.

Chương 6. ***Dự báo kinh tế và thương mại Việt Nam 2022***, do PGS, TS. Phan Thế Công, TS. Hoàng Anh Tuấn, TS. Phạm Thị Minh Uyên, TS. Vũ Thị Thu Hương, TS. Nguyễn Đoàn Trang (Bộ KH&ĐT), ThS. Đỗ Văn Lâm (Bộ KH&ĐT) biên soạn.

Chương 7. ***Khuyến nghị chính sách phát triển kinh tế Việt Nam 2022***, do GS, TS. Đinh Văn Sơn và PGS, TS. Hà Văn Sự, PGS, TS. Doãn Kế Bôn, PGS, TS. Phan Thế Công, TS. Nguyễn Ngọc Quỳnh, TS. Nguyễn Thị Thu Hiền, TS. Lê Mai Trang, ThS. Hồ Mai Sương biên soạn.

Trong quá trình biên soạn Báo cáo đã được phản biện và góp ý của các chuyên gia hàng đầu Việt Nam trong lĩnh vực kinh tế - thương mại. Nhóm biên soạn trân trọng cảm

ơn các nhà khoa học, chuyên gia: GS, TS. Phạm Vũ Luận, GS, TS. Nguyễn Bách Khoa, GS, TS. Nguyễn Mai, PGS, TS. Đỗ Minh Thành, PGS, TS Nguyễn Hoàng, PGS, TS. Bùi Hữu Đức, PGS, TS. Nguyễn Thị Bích Loan, PGS, TS. Nguyễn Hoàng Việt, PGS, TS. Phạm Thị Thu Thủy (Trường ĐH Thương mại), PGS, TS. Đinh Văn Thành (Viện Chiến lược và chính sách Công Thương), PGS, TS. Lê Xuân Bá (Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương), TS. Lương Minh Huân (Viện Phát triển doanh nghiệp – VCCI) đã có ý kiến nhận xét phản biện quý báu và đóng góp trực tiếp vào các nội dung từ giai đoạn đề cương, thảo luận đến khi báo cáo được chính thức xuất bản.

Nhóm biên soạn xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Hội đồng Khoa học & Đào tạo Trường đã chỉ đạo và đóng góp nhiều ý kiến thiết thực trong suốt quá trình biên soạn báo cáo này. Xin cảm ơn tập thể cán bộ phòng Quản lý khoa học của Trường đã tổ chức quá trình thực hiện biên soạn và xuất bản báo cáo này.

Dù đã cố gắng song do những giới hạn về thời gian và nguồn lực, Báo cáo chắc chắn vẫn còn nhiều hạn chế và thiếu sót. Chúng tôi chân thành mong nhận được sự đóng góp của quý vị độc giả nhằm giúp cho những ấn phẩm tiếp theo được hoàn thiện.

Thay mặt
NHÓM BIÊN SOẠN

GS, TS. Đinh Văn Sơn

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU	i
NHÓM BIÊN SOẠN VÀ LỜI CẢM ƠN	ix
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT.....	xi
DANH MỤC BẢNG BIỂU	xiv
DANH MỤC HÌNH VẼ.....	xvii
MỤC LỤC.....	xxi
PHẦN 1. TÌNH HÌNH KINH TẾ THẾ GIỚI VÀ VIỆT NAM NĂM 2021	26
<i>Chương 1. KHÁI QUÁT TÌNH HÌNH KINH TẾ THẾ GIỚI NĂM 2021.....</i>	<i>26</i>
1.1. TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ THẾ GIỚI.....	26
1.1.1. Kết quả tăng trưởng kinh tế năm 2021	26
1.1.2. Các rủi ro và thách thức lớn về kinh tế vĩ mô toàn cầu và khu vực	29
1.1.3. Các xu thế chính sách vĩ mô	32
1.3. THỊ TRƯỜNG TÀI CHÍNH TOÀN CẦU.....	48
1.3.1. Diễn biến thị trường tài chính và tiền tệ toàn cầu	49
1.3.2. Những vấn đề nổi bật của thị trường tài chính toàn cầu.....	54
1.3.3. Xu hướng phát triển của thị trường tài chính toàn cầu	56
<i>Chương 2. KINH TẾ VIỆT NAM NĂM 2021</i>	<i>57</i>
2.1. TỔNG QUAN KINH TẾ VIỆT NAM	57
2.1.1. Bối cảnh chung	57
2.1.2. Lạm phát và chỉ số giá tiêu dùng.....	59
2.1.3. Biến động lãi suất và tỷ giá hối đoái	62
2.1.4. Hoạt động đầu tư trong và ngoài nước	68
2.1.5. Hoạt động thương mại trong và ngoài nước.....	74
2.1.6. Thị trường lao động và việc làm	81
2.2. TĂNG TRƯỞNG VÀ ỔN ĐỊNH KINH TẾ VĨ MÔ.....	88
2.2.1. Tốc độ và quy mô tăng trưởng	88
2.2.2. Tăng trưởng theo cơ cấu ngành.....	92
2.2.3. Tăng trưởng kinh tế ở các địa phương	97

2.2.4. Cán cân thanh toán quốc tế	102
2.2.5. Ngân sách nhà nước và đầu tư công.....	107
2.3. CÁC CHÍNH SÁCH KINH TẾ VĨ MÔ	113
2.3.1. Chính sách tài khóa	113
2.3.2. Chính sách tiền tệ.....	118
2.3.3. Chính sách phát triển cơ sở hạ tầng.....	125
2.3.4. Chính sách phát triển kinh tế tư nhân.....	130
2.3.5. Chính sách việc làm và thu nhập.....	134
PHẦN 2. THƯƠNG MẠI VIỆT NAM NĂM 2021	142
Chương 3. THƯƠNG MẠI NỘI ĐỊA	142
3.1. TỔNG MỨC BÁN LẺ VÀ TÌNH HÌNH CUNG - CẦU MỘT SỐ MẶT HÀNG THIẾT YẾU.....	142
3.1.1. Tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ.....	142
3.1.2. Tình hình cung - cầu một số mặt hàng thiết yếu	147
3.2. THỊ TRƯỜNG VÀ CÁC CHỦ THỂ THAM GIA THƯƠNG MẠI.....	155
3.2.1. Các khu vực thị trường.....	155
3.2.2. Các chủ thể tham gia thương mại.....	158
3.3. PHƯƠNG THỨC KINH DOANH VÀ NHƯỢNG QUYỀN THƯƠNG MẠI.....	160
3.3.1. Phương thức kinh doanh thương mại	160
3.3.2. Nhượng quyền thương mại.....	162
3.4. CƠ SỞ HẠ TẦNG THƯƠNG MẠI.....	164
3.4.1. Hệ thống chợ truyền thống.....	164
3.4.2. Hệ thống trung tâm thương mại, siêu thị.....	167
3.4.3. Hệ thống trung tâm Logistics.....	170
3.5. CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN VÀ QUẢN LÝ THƯƠNG MẠI NỘI ĐỊA.....	172
3.5.1. Nhóm chính sách ứng phó với tác động của dịch bệnh	172
3.5.2. Nhóm chính sách phát triển và quản lý hạ tầng thương mại	173
3.5.3. Nhóm chính sách quản lý một số mặt hàng kinh doanh có điều kiện	176
3.5.4. Các chính sách phát triển thương mại nội địa khác.....	178

Chương 4. XUẤT, NHẬP HÀNG HÓA	181
4.1. TỔNG QUAN VỀ XUẤT NHẬP KHẨU HÀNG HÓA.....	181
4.1.1. Tổng kim ngạch xuất nhập khẩu và tốc độ tăng trưởng	181
4.1.2. Cán cân thương mại	183
4.2. XUẤT KHẨU HÀNG HÓA	188
4.2.1. Khái quát về xuất khẩu hàng hóa	188
4.2.2. Xuất khẩu theo nhóm mặt hàng.....	190
4.2.3. Xuất khẩu theo thị trường	198
4.2.4. Xuất khẩu theo khu vực kinh tế	204
4.3. NHẬP KHẨU HÀNG HÓA	207
4.3.1. Khái quát về nhập khẩu hàng hóa	207
4.3.2. Tình hình nhập khẩu theo nhóm mặt hàng	211
4.3.3. Tình hình nhập khẩu theo thị trường.....	217
4.3.4. Nhập khẩu theo khu vực kinh tế.....	223
4.4. CHÍNH SÁCH QUẢN LÝ XUẤT, NHẬP KHẨU HÀNG HÓA.....	224
4.4.1. Một số thuận lợi, khó khăn trong xuất nhập khẩu hàng hóa.....	224
4.4.2. Chính sách mới thúc đẩy xuất khẩu hàng hóa	228
4.4.3. Chính sách mới trong quản lý nhập khẩu hàng hóa.....	232
PHẦN 3. PHÁT TRIỂN KINH TẾ TRONG BỐI CẢNH DỊCH	
 COVID-19 CỦA VIỆT NAM NĂM 2021	236
Chương 5. PHÁT TRIỂN KINH TẾ TRONG BỐI CẢNH DỊCH COVID-19	236
5.1. DIỄN BIẾN CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19.....	236
5.1.1. Lịch sử hình thành và đặc điểm của COVID-19	236
5.1.2. Thế giới.....	237
5.1.3. Việt Nam.....	239
5.2. TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19 ĐẾN KINH TẾ TOÀN CẦU...	242
5.2.1. Tăng trưởng kinh tế thế giới.....	242
5.2.2. Hoạt động thương mại và đầu tư	246
5.2.3. Thị trường tài chính, tiền tệ.....	252
5.2.4. An sinh xã hội	257

5.2.5. Phát triển kinh tế ở một số quốc gia và khu vực	263
5.3. ẢNH HƯỞNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19 ĐẾN KINH TẾ VIỆT NAM	267
5.3.1. Tác động của COVID-19 đến kinh tế vĩ mô.....	267
5.3.2. Tác động đến hoạt động thương mại và đầu tư	277
5.3.3. Năng lực cạnh tranh của nền kinh tế	280
5.3.4. Tác động đến phát triển các doanh nghiệp ở Việt Nam.....	281
5.3.5. Tác động của COVID-19 đến các vấn đề xã hội	285
5.4. QUAN ĐIỂM VÀ CHÍNH SÁCH KINH TẾ ỨNG PHÓ TRONG BỐI CẢNH	
ĐẠI DỊCH COVID-19	294
5.4.1. Quan điểm phòng chống đại dịch COVID-19	294
5.4.2. Các chính sách kinh tế - xã hội ứng phó với đại dịch COVID-19.....	298
5.4.3. Phân tích các chính sách ứng phó với đại dịch COVID-19	325
5.4.4. Đánh giá hiệu quả chính sách ứng phó của chính phủ thông qua mô hình ARDL	329
PHẦN 4. DỰ BÁO KINH TẾ, THƯƠNG MẠI VÀ HÀM Ý CHÍNH SÁCH CHO	
VIỆT NAM NĂM 2022	340
Chương 6. DỰ BÁO KINH TẾ VÀ THƯƠNG MẠI VIỆT NAM NĂM 2022.	340
6.1. DỰ BÁO DIỄN BIẾN CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19.....	340
6.1.1. Thế Giới	340
6.1.2. Việt Nam.....	342
6.2. KINH TẾ THẾ GIỚI.....	343
6.2.1. Bối cảnh thế giới	343
6.2.2. Tăng trưởng kinh tế thế giới.....	345
6.2.3. Thương mại và đầu tư toàn cầu.....	352
6.3. KINH TẾ VĨ MÔ VIỆT NAM.....	360
6.3.1. Bối cảnh kinh tế Việt Nam.....	360
6.3.2. Kịch bản về các chỉ tiêu kinh tế vĩ mô	363
6.4. HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI VÀ ĐẦU TƯ.....	364
6.4.1. Thương mại nội địa	364
6.4.2. Xuất, nhập khẩu	372

6.4.3. Triển vọng đầu tư ở Việt Nam	373
Chương 7. KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN KINH TẾ, THƯƠNG	
MAI VIỆT NAM 2022	376
7.1. KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH KINH TẾ VĨ MÔ	376
7.1.1. Chính sách giảm thiểu tác động do đại dịch COVID-19	376
7.1.2. Thực thi chính sách tài khóa và chính sách tiền tệ	378
7.1.3. Cơ cấu lại nền kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng, tăng năng suất và chất lượng	380
7.1.4. Phát triển nền kinh tế số	384
7.1.5. Hỗ trợ phát triển doanh nghiệp	390
7.1.6. Chính sách thu hút đầu tư	397
7.2. KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH THƯƠNG MẠI	402
7.2.1. Đối với phát triển thương mại nội địa	402
7.2.2. Đối với phát triển xuất nhập khẩu	409
7.3. KHUYẾN NGHỊ CHÍNH SÁCH ĐẢM BẢO AN SINH XÃ HỘI	415
7.3.1. An sinh xã hội	415
7.3.2. Giáo dục	418
7.3.3. Y tế	420
7.3.4. Lao động và việc làm	422
7.3.5. Môi trường và các vấn đề xã hội khác	425
Tài liệu tham khảo:	429